

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBDBAC/BBLBAC

Høst 2022

Forfattere: Henriette Malèn Stangeland og Karoline Tangen

Kandidatnummere: 6030, 6012

Tittel: Tilvenning for de yngste barna (1-2år)

Fag: BULL og LSU

Hoved begreper i oppgaven : Tilvenning, foreldresamarbeid, overgangsobjekt og relasjonsbygging

Stavanger

4.01.2023
dato/år

Sammendrag

Bacheloroppgaven vår handler om hvordan pedagogisk leder skal legge til rette for en trygg og god start i barnehagen for de yngste barna (1-2 år), vi kommer til å knytte det opp til det øvrige personalet som er på en avdeling i barnehagen. Vi har valgt å bruke kvalitativt intervju, dette for å få ulike synspunkt for hvordan de tilrettelegger for en trygg og god start i barnehagen. I de tre intervjuene vi hadde var det to av pedagogene som hadde lang erfaring i barnehage, mens det tredje var nyutdannet. Vi opplever gjennom svarene at de tre informantene har gode svar, selv med ulik erfaring som pedagogisk leder. Gjennom intervjuene så vi et felles fokus på å være fysisk tilgjengelig for barna, da med å være nede på gulvet. Vi synes dette var spennende og har drøftet om ulikheten mellom å være fysisk og psykisk tilgjengelig. Her har vi dratt inn begrepet mikroseparasjon. Gjennom erfaringer og teori, har vi funnet tre begreper som vi synes var viktige for en trygg og god tilvenning for de yngste barna, og det er: overgangsobjekt, foreldresamarbeid og relasjonsbygging. Det er viktig å ha faglig kompetanse om tilvenning, samtidig som pedagogisk leder kan videreformidle teorien for å trygge foreldre og resten av personalet på avdelingen.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
1.1 Aktualisering av tema og problemstilling.....	4
1.2 Begrepsavklaring	4
1.3 Oppgavens oppbygning.....	5
2. Teori	6
2.1 Tilvenning	6
2.1.1 Jåttåmodellen	7
2.2 Overgangsobjekt.....	8
2.3 Foreldresamarbeid.....	9
2.4 Relasjonsbygging og primærkontakt	10
3. Metode	12
3.1 Informanter	12
3.2 Datainnsamling	12
3.2.1 Intervju	13
3.3 Analyse av funn.....	14
3.4 Forskningsetikk	14
4. Presentasjon av funn	15
4.1 Tilvenning	15
4.2 Overgangsobjekt.....	16
4.3 Foreldresamarbeid.....	17
4.4 Relasjonsbygging	18
4.4.1 Primærkontakt	19
5. Drøfting	20
5.1 Tilvenning	20
5.2 Overgangsobjekt.....	21
5.3 Foreldresamarbeid.....	23
5.4 Relasjonsbygging og primærkontakt	25
6. Avslutning	27
7. Litteraturliste	28
8. Vedlegg 1, Intervjuguide	30

1. Innledning

1.1 Aktualisering av tema og problemstilling

De fleste barna i Norge går i barnehagen, statistikken viser at 87% av barna mellom 1-2 år går i barnehage i 2021 (Statisk sentralbyrå (SSB), 2022). Tilvenning for de yngste barna, er dermed veldig relevant tema i dagens samfunn. Barna skal skilles fra deres omsorgspersoner, og komme inn i en helt ny hverdag. Sammen med foreldre og pedagogisk leder skal de bli trygge på en helt ny plass, med nye voksne og barn.

I rammeplanen står det at *“personalet skal sørge for en tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan få oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære”* (Kunnskapsdepartementet, 2019, s.33). Det skal legges til rette for et godt samarbeid med foreldrene slik at det blir en trygg og god start. For at starten i barnehagen skal være trygg og god står det i rammeplanen at barnehagen må tilpasse barnet rutiner og organisere tid og rom slik at barnet kan få mulighet til å bli kjent og etablere relasjoner. Dette for å knytte seg til personalet og andre barn (Kunnskapsdepartementet, 2019, s.33).

Gjennom seks og syv års praksis i barnehage og snart ferdigutdannet som barnehagelærer, har vi sett viktigheten av kompetansen til pedagogisk leder. Vi har også sett hvordan de legger til rette for at de yngste barna, slik at de kan få en trygg og god tilvenningsperiode. I denne oppgaven har vi valgt å avgrense temaet til barn mellom 1-2 år. Dermed ble vår problemstilling i denne oppgaven: *Hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for de yngste barna (1-2 år), slik at de får en trygg og god oppstart i barnehagen?*

1.2 Begrepsavklaring

Vi bruker begrepet pedagogisk leder i problemstillingen vår, pedagogisk leder og for øvrige voksne som jobber på avdelingen vil sammen bli kalt *barnehagepersonalet*. Dette blir et felles begrep på pedagogisk leder, barne- og ungdomsarbeider og pedagogisk medarbeider/assistent. I problemstillingen vår bruker vi begrepet *tilvenning*, dette representerer starten av barnehagehverdagen, der barn, personalet og foreldre skal bli trygge på hverandre og barnehagen. For å anonymisere intervju takerne, har vi valgt å bruke

begrepet «hen» når vi omtaler dem. De ulike barnehagene omtaler vi som barnehage blå, gul og rød.

1.3 Oppgavens oppbygning

I innledningen har vi presentert problemstillingen og aktualisert den for dagens samfunn. Vi gir kort informasjon om hva oppgaven skal handle om. Deretter har vi en begrepsavklaring, som skal gjøre det lettere for leseren å få en forståelse i teksten. Videre i teoridelen har vi funnet relevant teori til problemstillingen, og har lagt vekt på teori om tilknytning, overgangsobjekt, foreldresamarbeid og relasjonsbygging. Videre har vi metode, vi har brukt intervju som metode for å innhente informasjon. Deretter blir funnene som vi har fått fra intervju takerne presentert, som har de samme kategoriene som i teoridelen. Deretter skal vi trekke linjer fra funnene og teori inn i en drøfting med hovedfokus på tilknytning, overgangsobjekt, foreldresamarbeid og relasjonsbygging. Helt til slutt blir det en avslutning hvor vi oppsummerer oppgaven.

2. Teori

2.1 Tilvenning

De fleste barna som begynner i barnehagen er rundt ett år. De kommer fra hjemmet der de er vant til å være nær sine omsorgspersoner. De første dagene i barnehagen er barna nysgjerrige og opplever mange ulike inntrykk. Det er i løpet av de første dagene barnehagepersonalet skal skape en trygg tilknytning slik at barna skal få en opplevelse av trygghet i barnehagen. Gjennom de første dagene er det gjerne foreldrene som er den "trygge basen", det er her barna går for å "lade" seg når de trenger hvile, trøst og omsorg. Etter hvert blir ønsket at barna skal bruke primærkontakten til dette (Fagereng, 2020, s. 23-24).

John Bowlby er en av hoved teoretikerne når det kommer til tilknytning. Han betegner at trygg tilknytning kan være et viktig poeng for barna, det innebærer tillit til personene man skal være forbundet til i dette tilfelle barnehagepersonalet. Barnehagepersonalet er klare for å kunne hjelpe når barna trenger og viser behov for det. Samtidig har de kunnskap om når barna søker trøst eller støtte, så er dette en del av en sunn utvikling, og ikke et uttrykk for avhengighet. Bowlby hevder at tilknytning er en nødvendighet gjennom hele livet. Barna skal kunne ha en "trygg base", som tiltro til at det finnes noen man kan regne med, og som vil kunne hjelpe om det skal være behov for det. Dette er noe som gjelder uansett aldre (Hart&Schwart, 2013, s. 67).

For barna kan den trygge tilknytningen oppstå når de har en "trygg base" å vende tilbake til. En slik base blir brukt for å utvikle barnas utforsknings måte, den kan danner grunnlaget for en balanse mellom utforskning og søking etter trygghet (Hart&Schwart, 2013, s.77). Vi kan sammenligne den "trygge basen" med en ladestasjon slik som Fagereng (2020) hevder, der barna kan utforske verden og dermed vende tilbake til sin trygghetsperson for å lade seg. Barna lader seg ved å få fysisk og emosjonell støtte gjennom kropps- og blikk kontakt (Hart&Schwart, 2013, s.71).

Det er mange inntrykk for de yngste barna i tilvenningsperioden, i løpet av perioden vil barna kunne trenge trøst og hjelp, dermed kan barnas mest trygge voksne aldri være langt borte. Gjennom tilvenningsperioden trenger barnehagepersonalet å bli kjent med barnas

rutiner, de yngste blir slitne og har gjerne behov for å sove. Barnehagepersonalet kan gjennom samtale med foreldre bli kjent med typiske tegn for hvordan de kan merke at barna trenger søvn, virker utrygg eller har andre behov. Det er gjennom dette barna får tillit til barnehagepersonalet, og barna kan få kjenne på en god trygghet i barnehage tilværelsen (Fagereng, 2020, s. 24).

For at barna skal kunne utvikle og utforske omverden på en god måte, kan en trygg tilknytning være en del av grunnmuren. Trygg tilknytning kan styrke barna til møter med det mellommenneskelige, hvordan barna samhandler og kommuniserer med andre mennesker, og ulike miljøer barna vil møte fremover. Gjennom barnas første leveår oppstår forhold mellom omsorgspersonene og barnet. Barna kan kjenne på hva som kan være behovet for trygg tilknytning når de starter i barnehagen. Hva den trygge tilknytningen kan være, kan være individuelt for hvert enkelt barn (Abrahamsen, 2015, s.45). Fagereng (2020) hevder at det kan være vanskelig for barnehagepersonalet å ha en viss formening om hvor lang tid en tilvenningsperiode vil ta. Dette er noe som er individuelt for hvert enkelt barn (s. 25).

2.1.1 Jåttåmodellen

Det finnes flere ulike tilvennings metoder, og en vi kommer til å nevne i denne oppgaven er *Jåttåmodellen*. Det er Belland og Nese (2014) som presenterer Jåttåmodellen. Denne modellen er et alternativ til den vanligste tredagers tilvennings metode. I modellen ble det lagt stor vekt på foreldreaktiv deltagelse. Gjennom ansvar og deltagelse, blir foreldrene inkludert i barnehagehverdagen. Før oppstart er det besøksdager, der foreldre og barn bruker tid for å få kjennskap til avdeling og barnehagehagepersonalet. Samtidig kan de skrive ned sanger som barna er vant til, en kjent sang kan brukes som trygghet når barn skal begynne i barnehagen (Abrahamsen, 2015, s.149). Denne modellen legger stor vekt på betydningen av at barnets omsorgsperson er til stede i barnehagen, der de er psykisk og fysisk tilgjengelig for barnet. I Jåttåmodellen er det foreldrene som har ansvaret for sitt eget barn de første dagene, både i bleiesituasjoner, legging, måltidsituasjoner og lek. Dette gjør at barnehagepersonalet på avdelingen kan observere dem sammen, og kan få informasjon som er nyttig videre for å bli kjent. Etterhvert tar en i barnehagepersonalet over ansvaret litt etter litt, først med foreldrene til stede og deretter uten. Her kan det være viktig at barnehagepersonalet/primærkontakten og foreldre har en god kjemi, for "*dersom mor/far*

liker henne, kan kanskje jeg også like henne". Ingerid Bø (2011:123) utvider perspektivet med å forklare at om foreldre og personalet har synlig positiv kontakt foran barnet, skaper det ikke bare trygghet for barnet, men samtidig gir det en forståelse om at verden henger sammen (Abrahamsen, 2015, s.150).

2.2 Overgangsobjekt

Når barnet skal starte i barnehagen, er det en helt ny og annerledes hverdag. Hverdagen går fra å være sammen med foreldre, til å skulle tilbringe en hel dag sammen med andre voksne og barn. Det er ikke bare en overgang for barnet, men også for foreldre og ansatte. For noen foreldre er det første gang de overgir omsorgen til andre, og foreldre skal også forholde seg til personalet, andre barn og foreldre. For å skape en god tilvenning er det nødvendig med en god balanse mellom utfordringer og støtte for barn og voksne. En primærkontakt er en ansatt på avdelingen, som skal ha hovedansvaret for enkelt barn i starten. Primærkontakter er den som møter barnet, er med på overganger, som spising, legging og bleieskift. Barnet har en person å forholde seg til i starten, noe som kan være viktig når tilvenningsperioden er så krevende for små barn. Ifølge Winnicott hevder han at barn bruker alle sine krefter for å holde på sine egne «indre» bilder av foreldre som har forlatt barnehagen (Abrahamsen, 2015, s.73).

Winnicott er en teoretiker som har begrepet overgangsobjekt, han hevder at overgangsobjekt kan hjelpe barnet med å holde det "indre bilde" av deres omsorgspersoner gjennom hele barnehagehverdagen. Overgangsobjekt i form av blant annet tult, kos, sutteklut, bamse, et skjerf fra omsorgsperson kan blir brukt som en trygghet for barnet (Abrahamsen, 2015, s.75). I starten bør barna som begynner i barnehagen få fri tilgang til overgangsobjekt/overgangsobjektene de har behov for. Dette er noe som kan legges bort etterhvert som personalet ser at barna ikke har det samme behovet for det lengre. Om det er noen barn som har utfordringer med å legge bort overgangsobjekt, kan personalet finne en trygg plass å legge det, slik at barnet vet hvor det er om det skulle trenge det. Dette er en god måte at barnet kan knytte tillit til personalet i barnehagen og dermed oppleve en god og trygg start i barnehagen (Fagereng, 2020, s. 27). Overgangsobjekt er veldig individuelt for

hvert enkelt barn, det må alltid velge det selv fordi det kan ha en helt spesiell betydning for barnet selv. Overgangsobjektet kan støtte barnet ved å fylle tomrommet etter omsorgsperson, det er barnets kreative tankegang som gir overgangsobjektet den viktige rollen i selvstendighetsprosessen. I overgangssituasjoner kan overgangsobjektet brukes som trøst og beroligelse, det kan støtte barnet ved legging, når barnet er lei seg, fått vondt eller har det utfordrende (Abrahamsen, 2015, s. 76).

Barna må finne en trygghet i barnehagepersonalet og med rutiner i barnehagen. For at barna skal komme seg gjennom en hel barnehagehverdag, er det godt å kunne ivareta de "indre bildene" av deres omsorgspersoner. Barn trenger hjelp fra voksne, for å holde det "indre bilde" over tid. Dette kan gjøres ved samtaler om omsorgsperson, bilder og/eller opprettholde rutiner som barnet er vant med hjemmefra (Abrahamsen, 2015, s. 75). Noen barnehager ifølge Fagereng (2020, s. 27) bruker «huset mitt» som et overgangsobjekt. Dette kan sees som et annerledes overgangsobjekt enn dem som vi vanligvis er vant til. For at "huset mitt" skal bli til, trenger personalet å gå i dialog med foreldrene om de kan ta med bilder. De kan ha med bilder av barnet, deres familie, husdyr, favoritt leke, mat, andre slektninger eller andre ting barnet opplever tilhørighet til. For at dette skal kunne brukes av barnet, er det viktig at det er tilgjengelig ved at det henger i riktig høyde for barnet.

2.3 Foreldresamarbeid

«Skal man lykkes med barnet, må man også lykkes med barnets foreldre». For å lykkes med foreldre innebærer det at en har utviklet holdninger, forståelse og respekt for at alle er ulike, men at vi ser på dem som ressurspersoner for egne barn. Det å være sensitiv, åpen, fleksibel, og tolerant er viktig for å se at gode foreldre gjør ting ulikt. Av barnehagepersonalet kreves det blant annet at de er fordomsfrie, lyttende og deler kompetansen og erfaringer de har. Hvordan man deler erfaringene og kompetansen med foreldre, vil ha betydning for hvordan samarbeidet blir (Glaser, 2013, s.15). Det er en stor overgang for barn å begynne i barnehagen. Det kreves god planlegging og informasjonsutveksling mellom barnehagen og foreldre for at overgangen skal bli så god som mulig (Glaser, 2013, s.78). Målet med foreldresamarbeid skal alltid være barnets beste (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). En av pedagogens viktigste oppgaver er å samarbeide tett med foreldrene. Hjemme og

barnehagen vil for de yngste barna utgjøre helheten i barnas liv. Deres utvikling i barnehagen, vil ofte knytte seg til foreldrenes tillit og trivsel (Glaser, 2013, 18). Barnehagepersonalet og foreldrene har felles ansvar for barnas utvikling og trivsel (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). Ofte starter tilvenningsperioden allerede i juni. Et mål med tilvenningen er at barn og foreldre skal føle seg trygge, slik at det føles greit å skilles. Hvor lenge tilvenningsperioden varer varierer fra familie til familie og barnehage til barnehage. Barnehagepersonalet har i tilvenningsperioden et stort ansvar til å fortelle hva, hvordan og hvorfor de gjør det de gjør. Dette kan bidra til at barn og voksne blir tryggere og føler seg velkommen i barnehagen (Glaser, 2013, s.78-79). Barnehagen må også være forberedt til det begynner nye barn, og det er en fordel med en trygg og god primærkontakt som setter av tid til barnet og foreldrene. I barnehagen finnes det ulike tilvennings metoder som blir brukt, målet med de ulike metodene er at foreldre og barn skal kunne oppleve trygghet slik at det er godt å levere barnet i barnehagen. Gjennom tilvenningsperioden er det viktig med et tett og godt samarbeid, dette må bygges på tillit og åpenhet fra foreldre og barnehagepersonalet. Barnehagepersonalet og foreldre har et felles ansvar for at barnet skal trives i barnehagen, men det er barnehagen som har i oppgave at tilvenningsperioden skal bli god og trygg (Glaser, 2013, s.78-79).

2.4 Relasjonsbygging og primærkontakt

Barn er helt avhengig av å få omsorg de to første leveårene for å overleve. Gjennom denne tiden etablerer barna grunnleggende tillit, eventuelt mister tillit til at de voksne stiller opp fordi barnet er verdifullt (Palsdottir, 2017, s. 71-72).

For at barna som begynner i barnehagen skal kunne få en god start trenger overgangen fra hjemmet å være trygg. For at den skal oppleves som trygg er det viktig at foreldre er med i tilvenningsperioden for å kunne bli kjent med barnehagepersonalet på avdelingen og barnets primærkontakt (Fagereng, 2020, s. 48).

For hvert nytt barn som starter i barnehagen bør det legges til rette for at barna skal knytte seg til en eller to nye omsorgspersoner. Tilknytnings behov for de yngste barna bygges opp med tiden, gjennom pålitelighet, tillit, emosjonell tilgjengelighet og forpliktelse. Barnehagen velger primærkontakt til barna, men barna velger selv tilknytningspersonen, derfor kan det ikke bli relevant å bytte ut begrepet primærkontakt med tilknytningsperson. Barna kan få en

tilknytningsperson i primærkontakten, men dette er ikke en selvfølge. Grunnen til dette er at barna bestemmer selv hvem de ønsker å danne tilknytningsforhold til, og dermed er det ikke sikkert at barnet og primærkontakten utvikler tilknytningsforholdet. Barnet kan velge en annen voksen fra barnehagepersonalet på avdelingen, som deres tilknytningsperson (Abrahamsen, 2015, s. 155). «Omsorgsrelasjonen blir først og fremst fullstendig når den som blir gitt omsorg bekrefter omsorg», hevder Einar Juell (2010, s. 134). Essensen i hvordan omsorgen skal være relasjonell, hevder Noddings 1984 at utgangspunktet bør rettes mot hvordan omsorgssituasjonen blir opplevd. For at omsorgen skal oppleves som god kan det tenkes at omsorgspersonene bør tenke på at det er en tosidighet i omsorgsrelasjonen. I omsorgsrelasjon kan vi se for oss at mottakeren ikke er passiv, men at bekreftelser på omsorg uttrykkes og kommuniseres på ulike måter. Blikket er grunnelementet for å kunne kommunisere fra barnet til den voksne (Tholin, 2018, s.109). Barnet trenger ikke den perfekte voksne, men en voksen som forsøker etter beste evne å blant annet møte barna med et menneskesyn som forteller at “alle gjør så godt de kan, til enhver tid, utfra sine forutsetninger” (Palsdottir, 2017, s. 77).

I barnehagen kan barn oppleve mikroseperasjoner, der barnehagepersonalet kan bli avbrutt i samspillet med barna. I mikroseperasjon vil det si at barnehagepersonalet er der fysisk, men blir emosjonell utilgjengelig eller psykologisk fraværende. Dette skaper fravær for barnas samspill med den voksne. Grunnen til at barn kan oppleve mikroseperasjon i barnehagen, er at det kreves mye av barnehagepersonalet i løpet av hverdagen. Det er andre barn som trenger oppmerksomhet, eller det skjer noe uforutsett. Det er ikke alle i barnehagepersonalet som har tilstrekkelig med pedagogisk kunnskap, som også kan påvirke mikroseperasjon. Samspill med barn har en begynnelse, men må også ha en avslutning. Å være tydelige og forberede barna i overganger er med på å trygge barna i hverdagen og tryggheten på de voksne (Abrahamsen, 2015, s. 92-93).

3. Metode

Vilhelm Aubert siterer noe om hvordan vi skal jobbe oss frem for å skaffe eller prøve ut kunnskap. «En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Vilhelm Aubert, 1985, s.53, i Dalland). For å kunne undersøke, er metode et redskap å bruke ved å hente innhente informasjonen vi trenger for å svare på vår problemstilling. Kvalitativt og kvantitativ er to ulike metoder som kan brukes når man skal undersøke ulike funn. I vår oppgave har vi valgt å bruke kvalitativ metode, denne metoden brukes for å samle inn meninger og opplevelser som ikke lar seg måle eller tallfeste (Dalland, 2021, s.54).

3.1 Informanter

I følge Dalland (2021) velger vi intervjupersoner avhengig av hva vi ønsker svar på. Dette gjør vi ved å velge personer som har den bestemte kunnskapen og erfaringen vi trenger, dette kalles et strategisk valg (s. 79). Siden vi valgte å bruke det kvalitativt intervjuet, kunne vi ikke ha for mange intervjupersoner da vi skal gå i dybden på svarene. En til tre intervju kan gi nok stoff til hele oppgaven. Hvis det blir for lite informasjon kan intervjutakere heller økes (Dalland, 2021, s. 81). Vi har valgt å intervju tre pedagoger som jobber på småbarnsavdeling. Hen i barnehage blå har arbeidet i 8 år som pedagogisk leder, hen i barnehage gul er nyutdannet som barnehagelærer og hen i barnehage rød har arbeidet som pedagogisk leder i syv år. Gjennom dette får vi ulike perspektiver på våre intervju spørsmål.

3.2 Datainnsamling

Det finnes ulike former for innsamlingsmetoder når det kommer til den kvalitative metoden, vi har blant annet intervju, datainnsamling, observasjon og samtaler (Dalland, 2021, s. 57). I vår oppgave har vi valgt intervju som innsamlingsmetode, i intervjuet fikk vi utdypende svar om deres erfaringer om tilvenning av små barn.

Vi var først inne på observasjon som innsamlingsmetode, men siden tilvenningen er i august og allerede er en sårbar situasjon for barna, valgte vi å holde oss til intervju av pedagogisk leder.

3.2.1 Intervju

Ved å bruke intervju som en måte å samle inn informasjon, hevder Bergsland & Jæger (2014) at intervjuerne har kunnskap om det de skal stille spørsmål om. Dette for at punktene for å besvare spørsmål i et intervju inneholde spørsmål som *hva, hvordan og hvorfor* (s. 70). Før vi sendte ut intervju spørsmålene, testet vi dem på en kollega etter at vi videre sendte dem til veileder for godkjenning. Dette for å finne ut om det er noe spørsmål som bør byttes ut (Bergsland & Jæger, 2014, s. 70).

Vi har valgt å bruke semistrukturert intervju, dette vil si at vi kan hoppe litt frem og tilbake i spørsmålene. Dette er en måte hvor intervjuene kan notere litt underveis om det er noe de synes er mer relevant i et annet spørsmål eller stille eventuelle oppfølgings spørsmål for å få mer utdypelse på spørsmålene (Bergsland & Jæger, 2014, s.71). Da vi gjennomførte intervjuer ønsket vi å få til en mest mulig naturlig dialog slik at vi kunne få mest mulig svar på akkurat det vi lurte på. Til tider havnet vi litt ut fra akkurat det vi ønsket å prate om, og måtte hente oss selv som intervjuere inn med å rette oss mot det vi var ute etter.

Vi avholdt intervjuene via teams, dette grunnet at vi måtte bytte problemstilling og fikk dårligere tid enn planlagt. Det var noe som gikk veldig fint, den ene av oss studenter noterte mens den andre pratet. Vi informerte intervju takerne om at de skulle bli anonymisert i oppgaven og at ingen andre enn vi som skriver kom til å vite svarene deres. For at intervjuene skulle få et innblikk i hva oppgaven skulle handle om informerte vi dem om problemstillingen *Hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for de yngste barna (1-2 år), slik at de får en trygg og god oppstart i barnehagen?*

3.3 Analyse av funn

For å finne ut av hva intervjuet forteller oss, skal analysen hjelpe. Når vi tolker, søker vi etter meningen i svarene. Det er viktig at innholdet blir lagt frem på en saklig måte. I intervjuguiden ligger allerede grunnlaget for analysen. Når vi intervjuer har vi allerede tanker om hva vi ønsker å få frem, og ønsker at intervju svarene skal belyse problemstillingen. Før vi skal utføre analysen av intervjuene lønner det seg å tenke over hvordan vi ønsker å gjennomføre det. Det vil gi føringer til forberedelsen, når vi arbeider med intervjuguiden, selve gjennomføringen av intervjuet og etterarbeidet (Dalland, 2021, s. 94)

Vi tok utgangspunkt fra egne erfaringer, der vi selv har sett viktigheter i tilvenningsperioden for de yngste barna. Vi fant flere kategorier som kan svare på problemstillingen, som: relasjonsbygging, primærkontakt, foreldresamarbeid, tilknytning, tilvenningsmetode og overgangsobjekt. Vi avgrenset temaene og dermed fant vi fem hovedkategorier som vi ønsket å ha fokus på: relasjonsbygging, primærkontakt, tilvenning, foreldresamarbeid og overgangsobjekt. Vi startet med å samle inn teori om disse tre emnene, og dermed laget vi intervju spørsmål etter teorien vi fant. Vi opplevde det mer overkommelig å få svar som belyste vår problemstilling, når vi hadde de tre hovedkategoriene i bunn.

3.4 Forskningsetikk

Informert samtykke innebærer at, deltakerne får informasjon som skal sikre dem om hvordan vi har tenkt å bruke svarene og hvilke hensikter de har. Det er ikke bare intervjutakerne som skal være taushetsbelagt, men også barnehagen de jobber i. Dette for at vi som intervjuer kan få mer informasjon enn det vi egentlig skal ha. Det er derfor viktig å informere intervjutakeren om at slike opplysninger som ikke inngår i oppgaven ikke skal brukes, selv om dette gjerne kan være noe som kan friste for intervjuerne. Når vi noterer ned informasjon underveis under et intervju, er det rettigheter om hvordan denne informasjonen skal oppbevares for at den skal være helt anonymisert. Dette er noe som kan være utfordrende (Dalland, 2021, s. 126). Når vi intervjuet vår intervjutakere skriv vi dem allerede ned som barnehage blå, gul og rød, dette for at vi skulle anonymisere dem så fort vi

bare kunne. Vi opplever at våre intervjutakere stolte såpass på oss, og hadde tillit til å opplyse om det som var relevant til oppgaven.

4. Presentasjon av funn

Vi skal i denne delen presentere våre funn gjennom tre intervjuer. Som tidligere nevnt i oppgaven har vi valgt å representere pedagogisk ledere som vi har intervjuet, som hen i barnehage blå, gul og rød, dette for å anonymisere intervjutakerne. Vi trekker funnene til problemstillingen vår: *hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for de yngste barna (0-3år), slik at de får en trygg og god oppstart i barnehagen?* Etter grundig analyse av intervju spørsmålene kom vi frem til fem kategorier. I denne delen av oppgaven skal vi presentere tilvenning, foreldresamarbeid, relasjonsbygging, overgangsobjekt og primærkontakt.

4.1 Tilvenning

Hen i barnehage blå svarer at de bruker 3 dager til tilvenning, de ser hva som er best for barnet og har kortere dager i starten. Foreldrene er til stede så lenge barnet har behov for det, men prøver å være uten foreldre, dag to eller tre i en til to timer. De pleier å bruke små grupper sammen med andre barn, og får informasjon fra foreldre for å møte barnet der det er.

Hen i barnehage gul forteller at de lager tid og rom slik at barna skal bli trygge på sin primærkontakt. Primærkontakten er med barnet gjennom hele dagen, støtter barnet til å bli trygg på avdelingen, i overganger og hjelper dem i alle situasjoner. Hen forteller at de bruker Jåttåmodellen som tilvenningsmetode, der foreldre er delaktig med i tilvenningsprosessen. Foreldre gir informasjon som er nødvendig for barnets tilvenning, før oppstart. Hen forteller at de bruker barnehagepersonalets kompetanse på å tilvenne små barn, noen har Småbarnspedagogikk som fordypning og kan bruke kunnskap og kompetanse derfra. Ellers er det tidligere erfaringen. De fleste i barnehagepersonalet er utdannet og har kompetanse fra studiene. Hen har kompetanse gjennom fagstoff og tidligere erfaringer.

I barnehage rød svarer hen at de bruker Jåttåmodellen som tilvenningsmetode, som varer over fem dager og mer om det er nødvendig. Her er foreldre delaktig i barnas første dager i barnehagen, og dermed bidrar de til at barna blir bedre kjent med barna og ansatte på

avdelingen i trygge rammer. Før barna begynner i barnehagen inviterer de de nye barna og foreldre på besøk gjennom våren/sommeren både inne og ute. De prøver at en ansatt møter de, og begynner allerede der å bygge relasjoner. På våren har de musikksamling der de nye barna kommer med en eller begge foreldre og blir kjent med avdelingen og de voksne som skal være sammen med dem det kommende året. Hen svarer at de bruker trygghetssirkelen som et verktøy, og alle ansatte gjør seg kjent med denne før tilvenning. Dette er også et verktøy de går gjennom med foreldrene. Barnehagen bruker mye sang i tilvenningen og utover høsten. For å skape trygghet, ønsker de at foreldre leverer inn noen sanger, bøker og fortellingen som barnet er kjent med før oppstart. Er mye på gulvet, slik at de er tilgjengelige for barnet. Hen har tilleggsutdanning i småbarns pedagogikk, hvor hens ansvar er å lære videre til hens pedagogiske medarbeidere. Barnehagepersonalet leser seg opp på et skriv som hen har laget i forhold til tilvenning. Dette er basert på teori fra utdanningen, her får barnehagepersonalet gode råd om hvordan de skal opptre i tilvenningen og hvordan de kan bidra til et trygt og godt miljø i oppstarten.

Tre ting som informantene synes er viktig i tilvenningsperioden:

Barnehage blå: trygghet, omsorg og rutiner.

Barnehage gul: trygghet, forutsigbarhet og stabilitet på avdeling.

Barnehage rød: tilstedeværende og stabile voksne, handlingskompetanse, omsorgsfulle.

4.2 Overgangsobjekt

Hen i barnehage blå svarer at overgangsobjekt kan være trygt for barna i starten, der alt annet virker nytt og skummelt. Dette kan være noe som barnet også bruker hjemme, og forbinder med trygghet, og at de får muligheten til å ha det med seg så lenge de har behov for det. Hen tenker at barna også bør trøstet av voksne, men har overgangsobjektet som en ekstra trygghet i starten som kan berolige barnet.

Hen i barnehage gul forteller at overgangsobjekt kan være veldig mye forskjellig, men har selv bare opplevd kos og tult. Dette brukes for at barna skal føle seg trygge og er en nærhet til det gode de har hjemme. Overgangsobjekter kan påvirke prosessen på mange måter, og kan være en viktig del av barnets start i barnehagen.

Hen i barnehage rød svarer at i forhold til overgangsobjekt så ser hen at det kan være helt nødvendig for et barn ulike tider på dagen. Vi ser at de finner en ro på en helt annen måte, og spesielt i tilvenningen. Her får de også foreldrene til å lage klar en bildebok som barna har med seg når de starter i barnehagen, «Solbok». Dette er et overgangsobjekt som vi bruker for å snakke sammen med barna om det kjæreste de har. Dette er noe som kan være utfordrende med at enkelte barn kan reagere med gråt, hen i barnehage rød forteller at de gjerne legger bort boken litt men tar den frem ved jevne mellomrom. Alt i alt har hun for det meste kun gode erfaringer med bruk av «Solboken».

4.3 Foreldresamarbeid

Hen i barnehage blå svarer at det er veldig viktig med et godt foreldresamarbeid. All informasjonen som er nødvendig for å gjøre hverdagen til barnet så god som mulig er nyttig for oss. Både ris og ros er viktig med tanke på god dialog med foreldrene. At foreldrene er trygge på oss og kan gi beskjed til oss om de har noen tanker eller noe de ønsker å formidle. Det er viktig å ha en god dialog med foreldre som f.eks. at de skal ha en skikkelig avskjed før de går og at foreldrene er positive (barnet speiler seg i foreldre). Foreldrene får også velkomstskriv før barnet starter. Med tanke på foreldresamarbeid, har hen i barnehage blå utviklet dette gjennom årene. Dette er et tema de jobber med på møter, og reflekterer over hvordan de kan bli bedre i foreldresamarbeidet.

Barnehage gul svarer at et godt foreldresamarbeid fra start er noe vi har fokus på, foreldrene får vite hvordan ukene kommer til å bli, hva vi skal gjøre som avdeling og hva primærkontakten skal gjøre i tilvenningsfasen sammen med barnet. Foreldresamarbeid er viktig med tanke på barnets utvikling og trivsel i barnehagen. Foreldrene forteller oss hvordan barnet har hatt det hjemme, og barnehagepersonalet forteller foreldrene hvordan barnet har hatt det i barnehagen. Dette for å ha en god dialog om barnets dager i barnehagen. Et godt foreldresamarbeid fra starten er en viktig del av tilvenningsprosessen. Foreldre får tilsendt informasjonsskriv som inneholder primærkontakt, praktiske opplysninger, ting de skal huske på, hvordan tilvenningen skal foregå og at det er viktig med tydelig avskjed når foreldrene skal gå. Hen har kompetanse gjennom fagstoff og erfaring. Barnehage rød forteller at hens tanke om et godt foreldresamarbeid fra starten, handler om at foreldre føler seg sett og hørt på en god måte av pedagogen som har ansvar for tilvenningen. At foreldrene opplever at informasjonsflyten er god, og at det er en

oppriktighet og glede over barnet som skal begynne. Hens fokus er at foreldre skal få informasjonen som de trenger fra oss, og at hen får informasjonen fra foreldre som er nødvendig om barnet på forhånd. F.eks. barn med ekstra behov, utfordringer og annet for å få til en best mulig tilvenning for barnet. Hen er også opptatt av at foreldre skal oppleve seg hørt, møtt og satt pris på da dette er med på å skape en trygghet også for barnet som skal begynne. Foreldrene får beskjed om hvem som er primærkontakt, hva som skal skje i tilvenningsperioden (oppmøte, antall timer og eventuelt litt informasjon om de ulike dagene), hva de trenger å ha med seg, noen av våre arbeidsmetoder i tilvenning, bilder og informasjon om barnehagepersonalet på avdelingen og epost, telefonnummer til avdelingen slik at de kan ta kontakt. Kompetansen hens kommer for det meste av erfaringer og samarbeid med andre pedagoger. Hen svarer at det var lite av dette på barnehagelærerutdanningen.

4.4 Relasjonsbygging

Hen i barnehage blå svarer at de skaper gode relasjoner ved å møte barna der de er. Alle barn har ulike behov, og for at de skal se barnet behov og skape relasjon ser de viktigheten av å ha en god dialog med foreldre som kjenner barnet best. Hen bruker også mye tid på gulvet, slik at hen er tilgjengelig for alle barnas møter. Hen har kompetansen fra pedagogisk leder møter og planleggingsdager i barnehagen.

Hen i barnehage gul forteller at hen skaper relasjoner til barn, ved å kommunisere med barnet på en varm måte, og lytte til det barnet har å uttrykke. Møte barnet på deres nivå, og imøtekomme deres følelser. Være en trygg voksen for barnet i alle situasjoner, og spesielt i tilvenningsfasen. For å skape relasjon med andre barn er lek et stort fokus, og det å kunne leke sammen med andre barn med sin primærkontakt blir en viktig del av å bli trygg og danne vennskapsbånd. Hen har kompetanse gjennom teori om relasjonsbygging og modeller som «trygg base» og «trygghetssirkelen». Erfaring og refleksjoner rundt relasjonsbygging er også en viktig læring.

I barnehage rød mener hen at alle ansatte har et ansvar for å skape gode møter mellom seg selv og alle barna. Dette gjøres gjennom nære voksne, som blir kjent med barna og møter barna der de trenger det. Kunnskap gjennom møter der de snakker om relasjon, pedagogen

er delaktige i kurs/møter med andre pedagoger/forelesere som har kompetanse angående relasjoner. Etter slike kurs jobber vi aktivt med det vi tar med oss på avdeling og på huset.

4.4.1 Primærkontakt

Hen i barnehage blå forteller at primærkontakt er bra slik at barnet har en trygg voksen og forholde seg til i starten. Det er mye nytt og mye nye inntrykk for et lite barn, så en voksen kan være mer enn nok i starten. I velkomstbrevet som sendes ut til barnet, har vi bilder av primærkontakten og de andre ansatte på avdelingen slik at de hjemme kan se hvem som jobber i barnehagen. Dette gjør at barna og foreldrene har et ansikt på de de skal bli kjent med. Kjennskapet til de andre voksne, utvides naturlig gjennom hverdagen, selv om primærkontakten har hovedansvaret for barnet i en periode.

Hen i barnehage gul svarer at en primærkontakt har en spesiell oppgave med å ta imot barnet og gi barnet en god start i barnehagen. Foreldrene kan også bli trygge på at primærkontakten blir en trygg voksen i barnehagen for barnet, og er med i prosessen.

Primærkontakten har en viktig oppgave med å få barnet inn i avdelingens kultur, tilvenning og tilrettelegging for best mulig trivsel, være med barnet i løpet av dagen og gjøre det beste for barnets tilværelse.

Hen i barnehage rød forteller at det er primærkontakten som skal bli ekstra godt kjent med sine primærbarn på tilvenning, og som i etterkant skal gjør barna kjent med de andre ansatte på huset på en trygg og god måte.

5. Drøfting

5.1 Tilvenning

Gjennom funnene vi gjorde i intervjuene, ser vi at de brukte ulike tilvenningsmetoder. Barnehage rød og barnehage gul brukte Jåttåmodellen der foreldrene har hovedansvaret i tilvenningen, mens barnehage blå hadde 3 dager der primærkontakten har hovedansvaret for barnet. I barnehage rød og blå skulle foreldre være i barnehagen de første fem dagene, og mer om behov. Foreldre er nødt til å være i barnehagen de første tre dagene, før de begynner og forlater barnet i noen timer om gangen. Derimot har foreldre i barnehage blå, muligheten til å forlate barnet i en stund allerede på dag nummer to. Fagereng (2020) hevder at iløpet av de første dagene i barnehagen, får barna mye inntrykk og er nysgjerrige på det rundt seg. De første dagene er det gjerne foreldrene som er den "trygge basen", der barnet går for å lade seg og få hvile, trøst og omsorg. Dette blir etterhvert primærkontakten som kan bli den "trygge basen" (s. 23-24). Det med å kunne gi barna en "trygg base" å vende tilbake til, kan støtte barna i å skape en balanse mellom trygghet og videre utforskningen (Hart&Schwart, 2013, s.77). En "trygg base" kan sammenlignes med en ladestasjon, der barna lades opp gjennom blikk og kroppskontakt (Hart&Schwart, 2013, s.71). På den ene siden kan vi se at barnehagen blå arbeider med at primærkontakten skal være den trygge basen fra start. På den andre siden ser vi at barnehage gul og rød observerer i starten, og blir kjent med både barn og foreldre før det etterhvert kan brukes som en "trygg base" for barnet. Slik vi ser det i barnehage gul og rød skal foreldrene være der i tre hele dager, uten å forlate barnet. Mens i barnehage blå er det ikke et stort fokus på hvor lenge foreldre skal være tilstede, de tar det etter barnas behov. Gjennom Fagereng (2020) uttale om den "trygge basen", ser vi at for å skape en trygghet for barnet, både for barnehagen, rutiner, barn og barnehagepersonalet kan Jåttåmodellen, bidra til trygghet og en god start i barnehagen. Ved at modellen legger vekt på viktigheten av omsorgspersonens fysiske og psykiske tilgjengelighet for barnet (Abrahamsen, 2015, s.150).

I forhold til vår problemstilling om hvordan pedagogisk leder kan skape en god og trygg tilvenning for de yngste barna, ser vi at Fagerengs teori kan støtte opp om tilvenningsmetodene Jåttåmodellen. Dette er fordi barnet trenger tryggheten fra sine nære omsorgspersoner, når de møter noe nytt og ukjent. Jåttåmodellen og Fagerengs uttale støtter begge opp mot at foreldre er tilgjengelig de første dagene i tilvenningsperioden.

En av de store ulikhetene med disse to metodene, er foreldrene. I Jåttåmodellen er foreldre delaktige i tilvenningen, der er det de som har ansvaret i overgangssituasjoner, som legging, spising og bleieskift. Fagereng (2020) hevder at barnet trenger en god start i barnehagen, og det er viktig at foreldrene er med i tilvenningen for å bli kjent med barnehagepersonalet og primærkontakten (s.48). På den ene siden kan barnet se at foreldre er trygge på barnehagepersonalet og barnehagen, som igjen kan smitte over på barnet. Når foreldre er delaktige i tilvenningsperioden, vil de også bli godt kjent med rutiner i barnehagen. Det kan være veldig viktig for foreldre at barnehagepersonalet forteller hva, hvordan og hvorfor de gjør det de gjør. Når foreldre forstår dette, kan det bidra til at de føler seg tryggere og velkomne i barnehagen (Glaser, 2013, s.78-79). På den andre siden, kan vi se utfordringen ved at foreldre ikke skal være delaktige i tilvenningen. Gjennom Hart&Schwart's teori, hevder de at når barnet har en trygg base kan den trygge tilknytningen oppstå (2013, s.77). I barnehage blå, har ikke barnehagen krav om at foreldre er tilgjengelige som den "trygge basen" i oppstarten, og dermed kan det bli mer utfordrende å skape en trygg tilvenning. For det er gjennom det første leveåret barnet kjenner på hva de har behov for når det kommer til trygg tilknytning, dette er noe som kan være individuelt for hvert enkelt barn (Abrahamsen, 2015, s.45).

5.2 Overgangsobjekt

For de yngste barna (1-2 år) blir det en helt annerledes hverdag enn det de allerede er vant til. De skal nå begynne å tilbringe hele dager sammen med andre voksne og barn. Dette er en overgang som kan være krevende for barna, men også for foreldre og

barnehagepersonalet. For noen foreldre, er det gjerne første gang de leverer barnet fra seg til noen andre (Abrahamsen, 2015, s. 73). I de ulike funnene i intervjuene, ser vi at pedagogene ser viktigheten med overgangsobjekt for barna. Dette skal brukes som trygghet og støtte for barna i tilvenningsfasen. Dette kan støttes i Abrahamsen's forskning (2015) hvor hun hevder at overgangsobjektet kan støtte barna ved å fylle tomrommet etter omsorgsperson, det er barnas kreative tankegang som gir overgangsobjektet den viktige rollen i selvstendighetsprosessen (Abrahamsen, 2015, s. 75). I starten bør barna få fri tilgang til bruken av overgangsobjektene. I følge Fagereng (2020) hevder hun at barnehagepersonalet må se barnas behov for når overgangsobjektet skal være tilgjengelig, og vise barna hvor det bli lagt om det ikke er behov for det lengre. Dette kan være en god måte til at barna kan bli trygg på den voksne, og opplever en trygg og god start (s. 27). I barnehage gul svarer hen at overgangsobjekter som tudd og kos er det hen er mest vant til, og at dette er noe barnet får muligheten til å ha med seg så lenge det har behov for det. I barnehage blå forteller hen at det å ha overgangsobjekt der alt er nytt og skummelt kan være betryggende for barna i tilvenningen. Overgangsobjekt kan hjelpe barnet med å holde det "indre bilde" av deres omsorgspersoner gjennom hele barnehagehverdagen, hevder Winnicott. Overgangsobjekt i form av blant annet tudd, kos, sutteklut, bamse, et skjerf fra omsorgsperson, kan blir brukt som en trygghet for barnet (Abrahamsen, 2015, s 75). Hen i barnehage rød forteller at de bruker også "Solbok" som et overgangsobjekt. Dette er noe av det samme som Fagereng (2020) nevner om "huset mitt". Det er et annerledes overgangsobjekt som kan brukes for å kunne trygge tilvenningen. De kan ha med bilder av barnet, deres familie, husdyr, favoritt leke, mat, andre slektninger eller andre ting barnet opplever tilhørighet til. For at dette skal kunne brukes av barna, er det viktig at det er tilgjengelig ved at det henger i riktig høyde for barna (s. 27). Overgangsobjektene "huset mitt" og "solboken" har samme betydning for barna. Ulikheten er at "huset mitt" blir hengt opp på veggen, mens "solboken" kan brukes i alle overganger da det er flyttbart. Gjennom dette kan hen snakke med barnet om det tryggeste og kjæreste barnet har. For at barna skal komme seg gjennom en hel barnehagehverdag, er det godt å kunne ivareta de "indre bildene" av deres omsorgspersoner. Samtidig som hen i barnehage rød forteller at de har hatt musikkamlinger sammen med barn og foreldre, et par ganger før de starter i barnehagen. Her skriver foreldre ned sanger som barna er vant med hjemmefra og dette er noe som kan virke trygt i barnehagen. Dette er med på å skape trygghet slik at

barnehagepersonalet kan bruke musikk som et overgangsobjekt, om barnet har behov for trygghet. Barn trenger hjelp fra voksne, for å holde det "indre bilde" over tid, dette for at barna skal komme seg gjennom barnehagehverdagen. Dette kan gjøres ved samtaler om omsorgsperson, bilder og/eller opprettholde rutiner som barnet er vant med hjemmefra (Abrahamsen, 2015, s. 75). Dette ser vi er noe de kun praktiserer i barnehage rød. Hen forteller at det kan være utfordrende og sårbart for enkelte barn, men at det stort sett er et godt verktøy å bruke for overgangen fra hjemmet til barnehagen. Gjennom dette ser vi at pedagogene i de ulike barnehagene på den ene siden har den samme oppfatningen som teorien til Abrahamsen om hvor viktig det kan være å ha overgangsobjekt for barn i tilvenningsperioden. Dette for å kunne fylle tomrommet etter deres omsorgspersoner (Abrahamsen, 2015, s.75). På den andre siden, ser vi også at pedagoger kan lære av hverandre. Reflektere og undre seg sammen over hvordan de kan bruke overgangsobjekt som støtte i tilvenningsperioden. Slik som hen i barnehagen rød, som synes det kan være utfordrende og sårbart med overgangsobjekt til barnet. Her ser vi at kompetansen om overgangsobjekt, kan hjelpe hen til å bruke det til et verktøy for barnet. Slik at overgangsobjektet kan styrke det indre bilde av omsorgspersonene, noe som Winnicott hevder at barna bruker mye energi på i løpet av dagen (Abrahamsen, 2015, 73).

5.3 Foreldresamarbeid

For å skulle lykkes med godt foreldresamarbeid, hevder Glaser (2013) at barnehagepersonalet har holdninger, forståelse og respekt for at alle er ulike, men at foreldrene er ressurspersoner for egne barn. Barnehagepersonalet bør møte foreldrene på en sensitiv, åpen, fleksibel og tolerant måte (s.15). Barnehage gul, rød og blå var enige om at foreldresamarbeid var viktig fra starten av. Alle tre pedagogene var opptatt av at informasjonsflyten var viktig, både fra barnehagen til foreldrene og omvendt. Barnehage blå sendte ut velkomstskriv før oppstart i barnehagen, der det er viktig informasjon til oppstart og bilder av barnehagepersonalet. I barnehage gul og rød sendte de ut velkomstskriv, men ba også foreldre og barn på musikkksamlinger for å bli kjent med barn og foreldre før tilvenning. Utenom har de også besøksdager der barna kan komme innom med foreldrene og leke både inne og ute.

På besøksdagen i barnehage gul og rød får foreldre skrive ned sanger, mat, bøker og lignende som barnet liker. De får også sendt ut ark de fyller ut med allergier, rutiner, kontaktpersoner og andre viktige opplysninger. Samtidig får foreldre en oversikt over hvordan tilvenningsperioden kommer til å se ut, hvor mange timer de skal være der, om de er inne/ute, og informasjon om hvordan barnehagepersonalet skal jobbe i tilvenningsperioden. Det kan også tenkes at ved å få se og oppleve barnehagen og barnehagepersonalet på forhånd, kan dette bli en ekstra trygghet, både for barn og foreldre. «Skal man lykkes med barnet, må man også lykkes med barnets foreldre» (Glaser, 2013, s. 15). Barnet speiler seg ofte i sine trygghet personer, og er barnehagen et trygt sted for foreldre kan det fort bli det for barnet også. På den ene siden kan vi se at barnehage gul gjerne ikke legger like mye opp til foreldresamarbeid før oppstart i barnehagen. På den andre siden kan det se ut som om barnehage rød og gul starter tilvenningsperioden og foreldresamarbeidet lenge før oppstarten. Det er en stor overgang å begynne i barnehage for barna. Det kreves god planlegging og informasjonsutveksling mellom hjemmet og barnehagen for at overgangen skal bli best mulig. Barnehagepersonalet har ansvar for å informere om hva, hvordan og hvorfor de gjør som de gjør. Dette kan igjen bidra til at foreldre blir tryggere og føler seg velkommen i barnehagen (Glaser, 2013, s.78-79). Gjennom Jåttåmodellen der foreldre er delaktige, kan de få et innblikk i hverdagen, der barnehagepersonalet ikke bare sier hvorfor, men viser hvordan de jobber gjennom dagen (Abrahamsen, 2015, s.150).

For noen foreldre er det gjerne første gang de overgir omsorgen for sitt eget barn til andre (Abrahamsen, 2015, s.73). Ifølge Glaser (2013) er det viktig at barnehagepersonalet deler erfaringer og kompetanse om hvordan oppstarten i barnehagen er. Dette er noe som kan ha betydning for hvordan foreldresamarbeidet blir (s.15). Ved at barnehagepersonalet kan veilede og videreformidle kunnskapen de selv har om barns reaksjoner i tilvenningsperioden, kan dette være med på å trygge foreldrene på at barna blir godt ivaretatt. Når barnehagepersonalet klarer å formidle deres kompetanse på en god måte, kan dette også trygge foreldrene på at barna blir godt ivaretatt gjennom dagen. Samarbeid med foreldrene er en av pedagogenes viktigste oppgave, fordi det er hjemmet og barnehagen som utgjør hele barnets hverdag (Glaser, 2013, s.18). Ifølge rammeplanen er det både foreldre og barnehagepersonalet, som har et felles ansvar for barnets utvikling og trivsel i barnehagen

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s.29). Ved godt foreldresamarbeid, kan det være med på å skape en trygg og god tilvenning for de yngste barna i barnehagen. Hen i barnehage blå hevder at ris og ros er en viktig del av dialogen med foreldrene, slik at foreldrene blir trygge på barnehagepersonalet og kan gi beskjed om det er noe de ønsker å formidle.

5.4 Relasjonsbygging og primærkontakt

Vi ser at i barnehage blå, gul og rød er de enige om viktigheten av at det er en i barnehagepersonalet som er primærkontakt til barnet som starter i barnehagen.

Barnehagene er opptatt av at barna og foreldre skal få en trygg person som de skal forholde seg til i starten, og bli ekstra godt kjent og skape en trygg og god relasjon til. Våre funn kan speiles i Fagereng (2020) som hevder at barn som begynner i barnehagen trenger en god start, dette med tanke på den tryggheten de har hatt hjemme med sine foreldre. Dermed er det viktig at foreldrene er med og blir kjent med de voksne på avdelingen og primærkontakten (s.48).

I barnehage blå, gul og rød er de enige i at gjennom å møte barnet der det er og være mye på gulvet, skapes det gode relasjoner. I barnehage rød sa hen at alle voksne har selv et ansvar, over å skape gode møter med hvert enkelt barn. Palsdottir (2017) hevder at det er gjennom de to første leveårene barna er helt avhengig av å få omsorg (s.71). Samtidig som Fagereng (2020) hevder at de fleste barna begynner i barnehagen i ett års alderen (s.23). Barnet har aldri ansvaret selv for å skape relasjoner til barnehagepersonalet, men barnehagepersonalet har alltid ansvar for å skape gode relasjoner til barnet. Einar Juell (2010), (s.134) hevder at "omsorgsrelasjonen blir først og fremst fullstendig når den som blir gitt omsorg bekrefter omsorg" (Tholin, 2018, s.109). Vi kan gjennom dette se at de ulike barnehagene har et fokus på at alle i barnehagepersonalet skal kunne bli kjent med barna på gode måter og tone seg inn. Hen i barnehage gul forteller at det kan skapes gode relasjoner og kommunikasjon med de yngste barna gjennom varme blikk. For å skape relasjoner er blikket et grunnelement for å kunne kommunisere fra barnet til den voksne (Tholin, 2018, s.109). Barnet trenger ikke den perfekte voksne, men en voksen som møter barnet med et ikke-dømmende menneskesyn som forteller: "alle gjør så godt de kan, til enhver tid, utfra sine forutsetninger" (Palsdottir, 2017, s.77). Alle barn er ulike, og tar imot ulike typer for omsorg, dermed er det også viktig at barnehagepersonalet fortsetter å jobbe kontinuerlig med relasjonen med barna. Ifølge Noddings (1984) hevder han at for omsorgspersonen kan

omsorgen oppleves som god, men vi må tenke på at det er en tosidig omsorgsrelasjon. Barna kan uttrykke og kommunisere omsorgen på ulike måter (Tholin, 2018, s.109).

I de ulike intervjuene var de opptatt å være fysisk tilgjengelig på gulvet for å skape god relasjon til barna. Ikke minst kan vi tenke oss at det med å være psykisk tilgjengelig er vel så viktig. I barnehagehverdagen er det mye forstyrrelser i løpet av dagen, det er andre barn tilstede, barnehagepersonalet, telefon, beskjeder og andre uforutsette situasjoner. Når barnehagepersonalet er i samspill med barn bør det alltid ha en begynnelse, og en avslutning. Barnehagepersonalet må være tydelig og forberede barna i overganger, slik at barna trygges i hverdagen og på de ansatte (Abrahamsen, 2015, s.92-93). Abrahamsen (2015) har et begrep som hun kaller mikroseparasjoner. Dette vil si at barnehagepersonalet er fysisk tilstede, men blir emosjonell utilgjengelig eller psykologisk fraværende (s.93). Mikroseparasjoner kan være så lite som at det kommer en melding på telefonen, og den ansatte avslutter samspillet mellom hen og barnet for å sjekke telefonen.

I de ulike barnehagene tildeler de primærkontakt til barna som skal begynne i barnehagen. I barnehage blå sender de ut velkomstbrev før sommeren, der de informere og har bilde av hvem som skal ta i mot når barnet kommer i barnehagen. Dette er noe hen i barnehage blå forteller er godt for foreldre og barna slik at de kan se hvem som jobber på avdelingen i barnehagen. I barnehage gul skriver hen at primærkontakten har en spesiell oppgave med å ta imot barnet og gi barnet en god start i barnehagen. I følge Bolwby skal barnet kunne ha en sikker base, som barnet skal kunne regne med og som hjelper når barnet føler behov for det (Hart & Schwart, 2013, s. 67). Hen legger også til at foreldrene kan bli trygge på at primærkontakten blir en trygg voksen for barnet. Hen i barnehage rød forteller at det er primærkontakten som skal bli ekstra godt kjent med sine barn under tilvenning. I etterkant skal primærkontakten støtte barna i å bli kjent med øvrige barnehagepersonal på avdelingen og på huset. Abrahamsen (2015) hevder at det for de yngste barna tar tid å bygge opp tilknytning, den bygges opp gjennom tid, pålitelighet, tillit, emosjonell tilgjengelighet og forpliktelser (s.155). Felles i alle barnehagene er at det er de som bestemmer primærkontakten som barnet skal ha, men er det slik at det er den barnet kommer til å knytte seg til? I følge Abrahamsen (2015) kan barnet få en tilknytningsperson i primærkontakten, men det er ikke en selvfølge. Det er barnet selv som bestemmer hvem de

ønsker å ha som tilknytningsperson, dette skjer gjerne gjennom fysiske og emosjonelle følelser (s.155). Gjennom Abrahamsen`s (2015) teori stiller vi oss kritiske til barnehage gul`s uttale, om at foreldrene kan bli trygge på at primærkontakten blir den trygge voksen for barnet. Dette fordi at barnet selv velger hvem som er deres tilknytningsperson. Det er nemlig ikke sikkert at det er primærkontakten som blir barnets trygge voksen, og det er mulig at primærkontakten blir byttet ut.

6. Avslutning

Gjennom drøfting i lys av teori og funn har vi prøvd å besvare problemstillingen: *Hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for de yngste barna (1-2 år) slik at de får en trygg og god oppstart i barnehagen?* Gjennom tre ulike intervjuer har vi fått innblikk i ulike tilvenningsmetoder, og hvilke tanker de har rundt tilvenningsperioden. De viktigste punktene vi fant gjennom intervjuene var tilvenning, overgangsobjekt, foreldresamarbeid og relasjonsbygging. Gjennom disse intervjuene ser vi at funnene har en sammenheng med teorien fra Abrahamsen, Winnicott, Bolwbye, Hart & Schwartz, Glaser, Fagereng, Haugen, Løkken og Rotle, Palsdottir og Tholin. Det var to ulike tilvenning metoder der vi drøftet der vi vektla Jåttåmodellen, der foreldrene er aktive i tilvenningsfasen. Dette kunne vi belyse med teori om at foreldre er barnets trygge base i nye situasjoner. Overgangsobjekt er noe som alle intervjutakerne ser på som positivt og la barna ha det med seg. Dette siden det er noe trygt for barnet som minner de om det hjemme. Vi har vært innom ulike overgangsobjekt som tult, kos, «sol bok» og musikk. I lys av teori har vi drøftet foreldresamarbeid både før og i starten av tilvenningen. To av barnehagene hadde positive opplevelser med både musikkamlinger og besøksdager før tilvenningen, mens den siste hadde ingen erfaring med dette. Teorien viser til at det kan være trygt og godt for foreldre og barn, at det kan være trygt å besøke barnehagen før oppstart. Det er alltid barnehagepersonalets oppgave å bygge relasjoner til barna, dette kan skje gjennom blikk, kroppskontakt og kommunikasjon. Samtidig som det er viktig å være både psykisk og fysisk tilstede. Hvert barn er individuelt og dermed er det individuelle svar på problemstillingen, men gjennom denne oppgaven har vi funnet ut at foreldresamarbeid, relasjonsbygging, primærkontakt og bruk av overgangsobjekt kan trygge barn i tilvenningen.

7. Litteraturliste

Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager* (1.utg). Oslo: Universitetsforlaget

Bergsland, M, D. & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (1.utg). Oslo: Cappelen Damm

Bø, I. (2011): *Foreldre og fagfolk*. Oslo: Universitetsforlaget

Dallan, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. 6 utgave

Fageren, K.M. (2020) *Velkommen til barnehagelivet: tilvenning, tilknytning, tilhørighet, trygghet*. (2.utgave) Oslo: kommuneforlaget.

Glaser, V. (2016). *Foreldresamarbeid* (2.utg). Oslo: Universitetsforlaget.

Hart, S. & Schwartz, R. (2013). *Fra interaksjon til relasjon: tilknytning hos Winnicott, Bowlby, Stern, Schore & Fonagy*. (1.utgave). Gyldendal Norsk Forlag.

Haugen, S., Løkken, G. & Rothle, M. (2014). *Småbarnspedagogikk* (2.utg). Oslo: Cappelen Damm

Juell, E. (2010). *Barnehagen som utdanning*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Noddings, N. (1984). *Caring. A Feminine Approach to Ethics and Moral Education*. Berkeley: University of California Press.

Palsdottir, H. (2017) *Relasjoner med barn*. (3.utg). Latvia: EQ institute

Tholin, K.R. (2018) *Omsorg i barnehagen*. (3.utg). Bergen: Fagbokforlaget.

8. Vedlegg 1, Intervjuguide

Spørsmål med tanke på relasjon

1. -Hvordan tilvenner pedagogisk leder barn på småbarnsavdelingen?
2. -Hvilke strategier bruker du på tilvenning og for å bygge relasjoner til barn?
3. -Hvordan jobber personalet med relasjonene mellom voksen-barn/barn-barn?
4. – Hvilke tanker har du om et godt foreldresamarbeid fra start? Og hva er ditt fokus?
5. – Nevn tre ting du synes er viktig i tilvenningsperioden, for at barna skal få en trygg og god start?

Spørsmål med tanke på kunnskap/kompetanse

6. -Hvordan jobber pedagogisk leder for å skaffe informasjonen om nye barn?
7. -Hvilken kompetanse har dere om relasjonsbygging?
8. -Hvilken kompetanse har dere i forhold til tilvenning av små barn?
9. -Hva kunnskap har du om foreldresamarbeid?
10. -Hva tanker har du om primærkontakt og overgangsobjekt? Utdyp.
11. -Hva tenker du er viktig informasjon til foreldre i oppstart?